

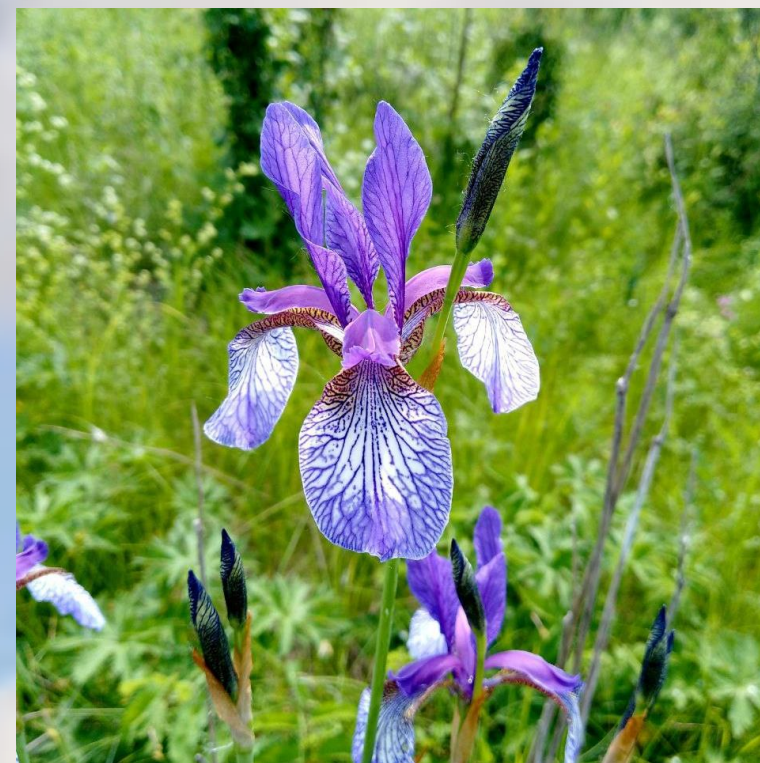
Цибуля ведмежа (черемша)
Allium ursinum L.

Косарики тонкі
Gladiolus tenuis M. Bieb.

Коручка чемерникоподібна
Epipactis helleborine (L.) Crantz.

Півники сибірські
Iris sibirica L.

Любка зеленоквіткова
Platanthera chlorantha (Cust.) Rchb.

Плаун колючий
Lycopodium annotinum L.

Сон лучний
Pulsatilla pratensis (L.) Mill.

Сон розкритий
Pulsatilla patens (L.) Mill.

Гніздівка звичайна
Neottia nidus-avis (L.) Rich.

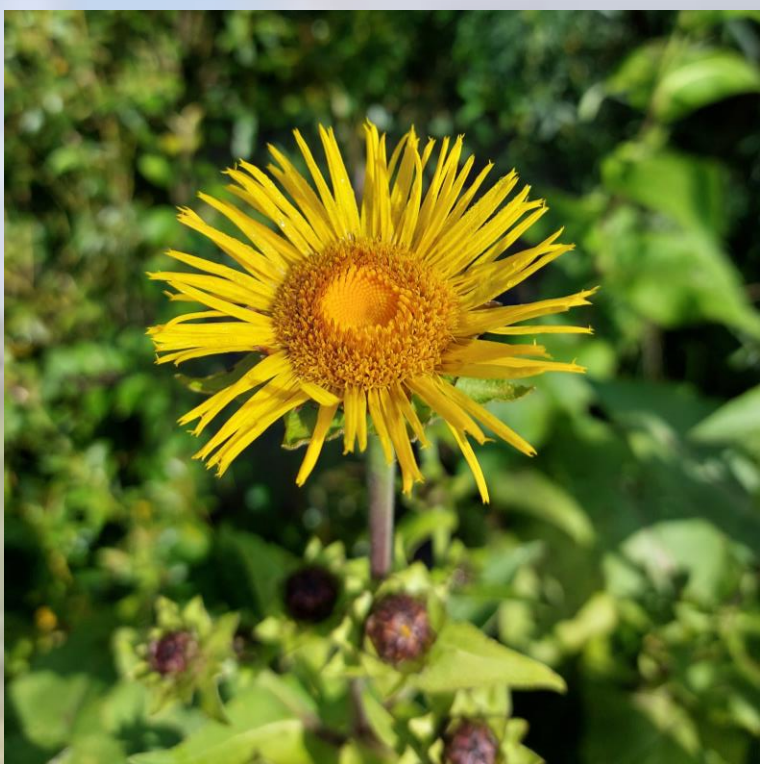
Лілія лісова
Lilium martagon L.

Плодоріжка болотна
Orchis palustris Jacq.

Пальчатокорінник
м'ясочервоний *Dactylorhiza incarnata* (L.) Soó

Оман високий
Inula helenium L.

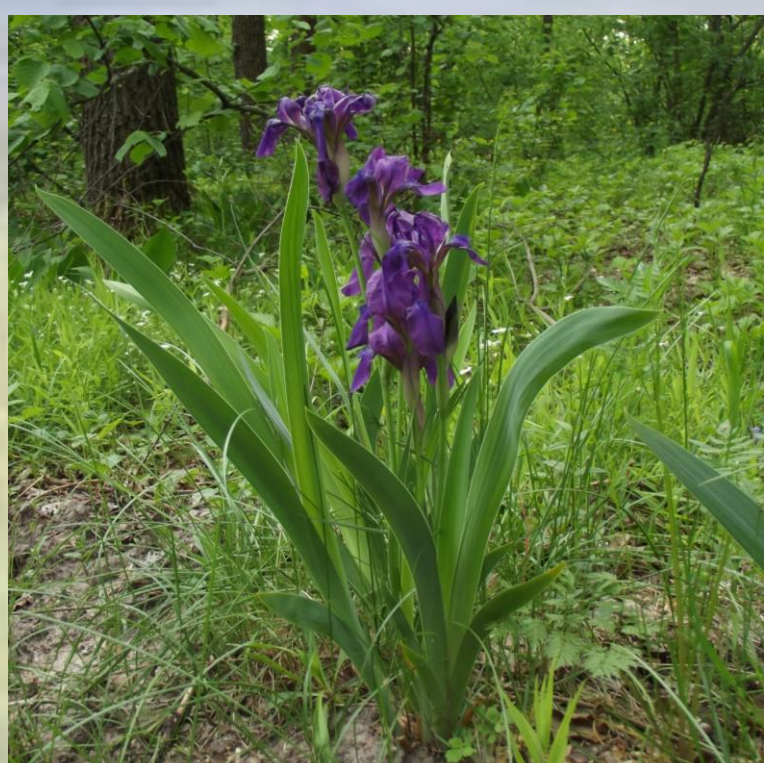
Плаун булавовидний
Lycopodium clavatum L.

Гвоздика стиснуточашечна
Dianthus stenocalyx Juz.

Наперстянка великоквіткова
Digitalis grandiflora Mill.

Півники угорські
Iris hungarica Waldst. et Kit.

Юринея волошкова
Jurinea cyanoides (L.) Rchb.

Білозір болотний
Parnassia palustris L.

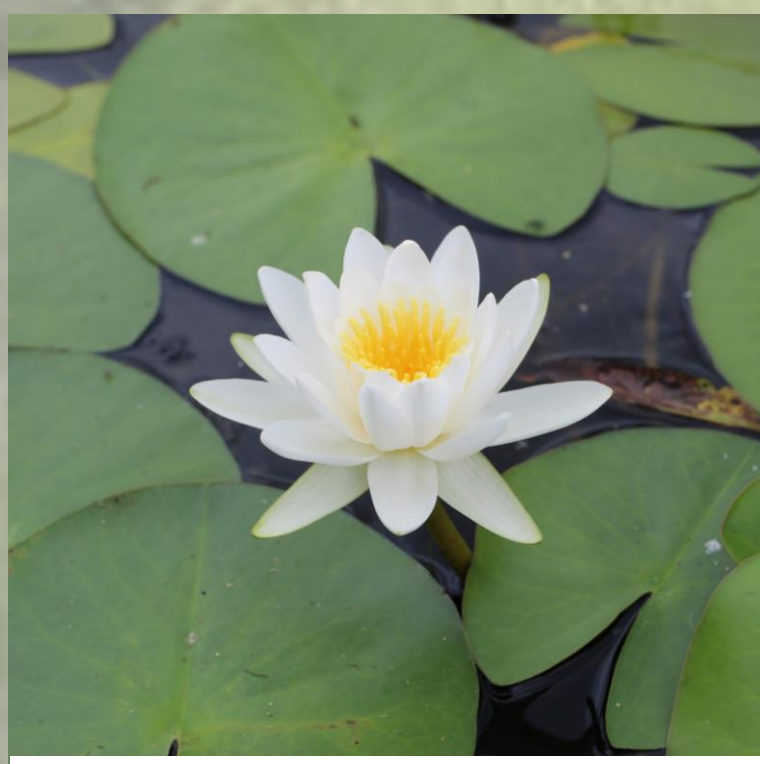
Молодило руське
Sempervivum ruthenicum
Schnittsp. & C.B. Lehm.

Дзвоники персиколісті
Campanula persicifolia L.

Ряст проміжний
Corydalis intermedia (L.) Murat

Латаття біле
Nymphaea alba L.

Зубниця п'ятилиста
Dentaria quinquefolia M. Bieb.

Проліски дволисті
Scilla bifolia L.

13

14

Наприкінці травня на луках біля річки Сейм неможливо не помітити на високих квітконосах яскраві сині квіти півників сибірських (13), які ростуть групами по кілька десятків особин. У червні, під час масового цвітіння косариків тонких (14), лучний травостій виглядає особливо привабливо. На лучних ділянках також поширений оман високий (фото на обкладинці) – лікарська рослина, що охороняється у Сумській області.

Рідкісні рослини є результатом довготривалого природно-історичного розвитку під впливом різноманітних умов навколишнього середовища. Основні причини скорочення їхньої чисельності або й зникнення – розорювання лук, осушення боліт, вирубка лісів, надмірний випас худоби та викошування трави у невідповідні терміни, збір рослин у букети або як лікарську сировину, викопування для озеленення присадибних ділянок, витіснення чужорідними видами, які висаджують на території парку.

Зникнення будь-якого виду – це втрата біорізноманіття та невиправна шкода, наслідком якої є незворотні зміни у природі.

Фото на обкладинці (зверху вниз): латаття біле, коручка чемерникоподібна, оман високий, цибуля ведмежа (черемша)

Як зберегти рідкісні рослини регіонального ландшафтного парку «Сеймський»?

- ☛ Охороняйте та не засмічуйте природні середовища існування рідкісних рослин – ліси, узлісся, луки, болота, озера, берега річок
- ☛ Не зривайте, не топчіть, не викопуйте ці рослини
- ☛ Не збирайте рідкісні рослини як лікарську сировину
- ☛ Не допускайте руйнування дернин на пасовищах
- ☛ Не використовуйте у насадженнях інвазійні види рослин
- ☛ Вивчайте рідкісні рослини та поширюйте інформацію про них

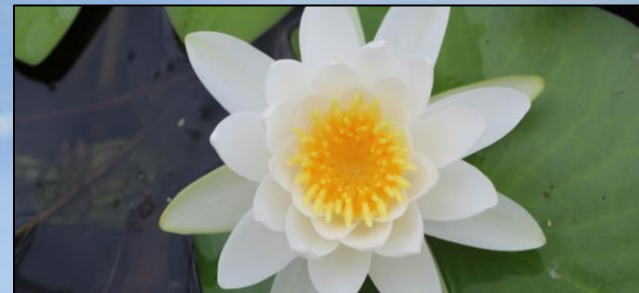
Буклет підготовлено в рамках проєкту
«Study of rare plants of Seymskiy Regional Landscape Park
(Ukraine, Sumy Oblast)»
за підтримки The Rufford Small Grants Foundation та
Української Природоохоронної Групи (UNCG)

Миськова Олена. Рідкісні рослини регіонального
ландшафтного парку «Сеймський». ФОП Варвус В.В, 2022

Контакт: lena.miskova.enot@gmail.com

Автори фото:

Олена Миськова, Сергій Панченко, Денис Давидов

РІДКІСНІ РОСЛИНИ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ «СЕЙМСЬКИЙ»

Регіональний ландшафтний парк «Сеймський» – найбільший об'єкт природно-заповідного фонду Сумської області, він розташований в межах Конотопського району на заплавах і надзаплавних терасах р. Сейм та її притоки – р. Клевень. Парк створено з метою збереження типових та унікальних природних комплексів і об'єктів. Одними з найбільш цінних є рідкісні види рослин, які занесено до Червоної книги України або до Переліку регіонально рідкісних рослин Сумської області, оскільки вони знаходяться під загрозою зникнення. Рідкісні рослини вразливі внаслідок їхніх біологічних особливостей, обмежені у виборі нових місцезростань та не можуть успішно протистояти дії шкідливих чинників. Вони існують в угрупованнях, які постійно руйнуються через господарську діяльність людини. Тому для збереження рідкісних видів має застосовуватись екосистемний принцип – охорона середовищ, в яких вони існують.

1

2

3

4

5

6

Навесні у широколистяних лісах квітнуть рідкісні ефемероїди – проліски дволисті (1) та ряст проміжний і порожнистий (2). Вони мають короткий період розвитку, їхня надземна частина відмирає за кілька тижнів. На галявинах соснових лісів з кожним роком все складніше знайти сон розкритий (3) та лучний (4), цвітіння яких припадає на квітень – травень. Також у травні зацвітає цибуля ведмежа (черемша) (7), яка є надзвичайно корисною лікарською та харчовою рослиною, але через масовий збір її чисельність стрімко зменшується.

Із небагатьох місць в лісах нашого регіону відома лілія лісова (5) – єдина дикоросла лілія в Україні. Півники угорські (6), наперстянка великоквіткова (8) та дзвоники персиколисті ростуть у соснових, дубових та дубово-соснових лісах парку.

9

10

11

12

Орхідеї – це не лише екзотичні рослини на підвіконні. На території парку ростуть дикорослі види орхідей. Так, на затінених лісових ділянках можна побачити любку зеленоквіткову (10), гніздівку звичайну та найбільш поширену коручку чемерникоподібну (9). Вони цвітуть у червні-липні. На болотистих луках ростуть інші види орхідних – пальчатокорінник м'ясочервоний (11) і плодоріжка болотна (12), які чутливі до зміни режиму зволоження, витоптування та заростання бур'янами.

На поверхні стоячих і повільно текучих водойм можна побачити латаття біле (фото на обкладинці) та сніжно-біле. Зовні вони дуже схожі, це реліктові водні рослини, які мільйони років існують у такому вигляді. Обидва види є індикаторами не забруднених промисловими відходами водойм.

How to preserve rare plants of Seymskiy Regional Landscape Park

Protect their natural
habitats

Do not pluck, trample, or
dig rare plants

Avoid destruction of turf
and spread of weeds in
pastures

Learn rare plants and
identify them in nature

Take pictures and
disseminate information

Use rare plants as an object
of inspiration

Protect them from illegal
acts

Як зберегти рідкісні рослини регіонального ландшафтного парку «Сеймський»

Охороняйте їхні природні середовища існування

Не зривайте, не топчіть, не викопуйте ці рослини

Не допускайте руйнування дернини та поширення бур'янів на пасовищах

Вивчайте рідкісні рослини та впізнавайте їх у природі

Фотографуйте та поширюйте інформацію

Використовуйте як об'єкт натхнення

Не дарма латаття – це символ чистоти, а орхідеї – уособлення краси.

